

ság úgy vélekedett, hogy az a hátrány, mely a könyvtárnak mintegy két éven át való elzárásából felmerül, aránytalanul nagyobb mint az az előny, melyet a beékelési rendszer nyújt. Mert miután az olvasót és tanulmányozót, a ki tudni akarja mit tartalmaz a könyvtár valamely szakból, nem vezetik a könyvszekrényhez, hanem a szakezímért adják kezébe; reá nézve teljesen közönyös mily rendben vannak felállítva a könyvek; csak a czímtárban legyenek betűrendben. Azt pedig, a mit Horvát Árpád úr mond, hogy „a szakszerűség elvének egyik főfőpostulatuma épen abban áll, hogy a könyvek a polczokon ugyanazon rendben álljanak, amily rendben a szakkatalogusban következnek egymásután“, annak alaposságát, vagy is a szakszerűség és a betűrendes elhelyezés közötti lényeges összefüggést nem vagyunk képesek belátni.

De még egy más körülmény tette szükségessé a beékelési rendszer elmellőzését. Ennek következménye az, hogy a könyvtár egyetlen szekrényének egyetlen polczát sem szabad könyvekkel egészen megtölteni, hanem mindenütt helyet kell hagyni a jövő beékelésekre. Ellenben a másik rendszernél a polczokat mind meg lehet tölteni, és csak a végén (vagy akár más szekrényben) kell bizonyos számú polczokat üresen hagyni. A tapasztalás bizonyítja, hogy a beékelési rendszer sokkal több üres hely fenntartását követeli. Már pedig az egyetemi könyvtár szűk helyiségeiben a helylyel mindenkefelett gazdálkodni kell.

5. A czímtárakat illetőleg a bizottság egyelőre kétféle czímtár készítését állapította meg: a czédulaczímtárt és a szakezím-tárakat. Kétségtelen, hogy ezek nem elégségesek, és maga idején a betűrendes névczímtár elkészítése mellőzhetetlen leend.

Ezek után, úgy hiszszük, mindenki be fogja látni, hogy ha ezen megállapodások szellemében a könyvtár rendezése be lesz fejezve: a könyvtár a gyakorlati használhatóság igényeinek teljesen meg fog felelni, és az elmélet szempontjából sem lesz oly állapotban, mely miatt magunkat a külföld előtt szégyenlenünk kellene. F. V.

MAGYARORSZÁG KÖNYVTÁRAINAK

ISMERTETÉSE EGY NÉMET MUNKÁBAN.

A németországi könyvtártani irodalom legkitünőbb tekintélye Petzholdt, a dresdai kir. könyvtár igazgatója, 1875-ben „Adressbuch der Bibliotheken Deutschlands mit Einschluss von Oesterreich-

Ungarn und der Schweiz“ cím alatt ¹⁾ a nevezett országokban létező könyvtárak ismertetését adta ki.

Daczára annak, hogy a magyarországi könyvtárak sorozata igen hiányos és az azokról adott ismertetések hézagosak, közöljük ezeket; mert ennél teljesebb összeállítást még ekkoráig nem birunk, és hogy így annál szembetűnőbb legyen, alább közlendő felhívásunk időszerűsége és fontossága. ²⁾

1. Alesúth.

József főhg. könyvtárát Schaumburgból, hol egy negyed századig őriztetett, 1874-ben hozták ide. Ezen schauburgi könyvtár, melyhez a József főhg. magány gyűjteménye is hozzá járult, 22.000 kötetet, s 3139 műlapot, térképet, stb. számlál, a minek egy része József nádor és neje, Mária Dorottya, hagyatékából való, más része István nádor gyűjteménye.

2. Besztercze.

Evangelikus gymnasium; könyvtára nem csupán az intézet számára van, másoknak is hozzáférhető.

(Katalog der Bistritz. Gymnasial-Bibliothek in alphab. Auszuge. Kronst. 1858. 8°.)

3. Bethlér. ³⁾

Az evangelikus senioratus könyvtára; alapját gr. Andrászi Leopold könyvgyűjteménye vetette meg 1811-ben.

4. Brassó.

Gymnasiumi könyvtár; a tanárok és tanulók használatára; állítólag nem minden jelentőség nélkül való; közelebbi tudomásunk nincs róla.

5. Budapest.

Az evangelikus superintendentia több mint 10.000 kötetből álló könyvtárral dicsekszik.

A piaristák gymnasiuma, főképen a tanárok használatára, körülbelül 15.000 kötetnyi könyvtárral bír, melytől azonban a tanulók sincsenek egészen elzárva.

¹⁾ 8-adrétű 526 lap.

²⁾ E helyen még csak azon sajtószertű tényt kell teljes indignációval megemlítenünk, hogy a tudós német író az erdélyi és horvátországi városokat „Oesterreichisch-Siebenbürgen“- és „Oesterreichisch-Croatien“-be helyezi. Nem tudjuk, vajjon tudatlanságnak, vagy a tényállás roszakaratu ignorálásának kelljen-e azt tulajdonítanunk.

³⁾ Gömör vm.

Olvasó egyesület; kiválólag oktató tartalmú könyvtára egy pár ezer kötetet számlál.

(A budai olvasó-egyesület könyvtárának katalogusa. Buda, 1857. 8°.)

Minoriták klastroma; könyvtára állítólag meglehetősen gazdag, legkevesebb, ha 15.000 kötetből áll.

Nemzeti Casino; könyvtára több mint 15.000 kötetből áll; a művek legnagyobb részt a történelmi és politikai szakba vágók.

Polytechnikum; az exact tudományok szakából tekintélyes nagyságú és értékes könyvtárral bír.

Reformatus theologiai intézet; állítólag 35.000 kötetnél inkább több mint kevesebb könyv birtokában van.

Széchenyi-országos-könyvtár, a magyar Nemzeti Múzeum pompás épületében, a miért „a Nemzeti Múzeum Könyvtára“ néven is nevezik; lételet gr. Széchenyi Ferencnek köszöni, ki 1802-ben részint általa gyűjtött, részint a híres történész Pray György 12.000 frton megvásárolt gyűjteményével gazdagított, leginkább hungaricumokat tartalmazó 50.000 kötetnyi könyvtárát hazájának szentelte, az alatt a föltétel alatt, hogy mint „Széchenyi-országos-könyvtár“ egy e célra adandó épületben közhasználatra fölláttassék, a könyvtár örékek valamint a többi tiszteteknek kinevezése pedig az ő és utódai joga maradjon. Ezen adomány királyi jóváhagyást nyert s néhány évvel utóbb a hazafiak által csak rövid pár hónap alatt összerakott mintegy 500.000 frtnyi alappal öregbítettett. A már magában is tekintélyes törzskönyvtár az évek folytán részint ajándékok, részint vételek által tetemes szaporodást nyert; megemlítendők: Kovachich Márton Györgynek 1809-ben megvásárolt kéziratgyűjteménye; Kietabel becses kéziratai, melyeket József nádor 1818-ban szerzett meg; Wuchetich M. egyetemi tanár és Kéhler Gottfried gyűjteményeik 1824 és 1825-ben; gr. Illésházy István ajándéka 1825-ben, mely gyűjtemény mintegy 5000 db. többnyire szépirodalmi műből állott; Jankovich Miklós gyűjteménye, a többnyire hungaricumból álló 40.000 kötetnyi könyvtár, melyet az ország vett 125.000 frton, 1832-ben; 1851-ben vétetett meg állítólag 120.000 frton a történetíró Horvát István († 1846) mintegy 30.000 kötetből álló, s szinte többnyire hungaricumokat tartalmazó könyvtára; 1852-ben a költő Bacsányi János hungaricum gyűjteménye, 1200 kötet; ugyan ebben az esztendőben Buri Karolinának a francia regényirodalmat magába ölelő gyűjteménye, hasonlóképen 1200 kö-

tet. A természetesen még nem teljesen lajstromozott s így mennyiségére nézve pontosan meg nem határozható könyvtár jelenlegi állapotja állítólag ez: mintegy 200.000 kötet nyomtatott mű, 14.000 kézirat és 10.000 térkép, rézmetszet stb.; ezeknek szaporítására részint a szükség szerint az állam által engedélyezett összegek, részint a gr. Széchényi Lajos-féle alapítvány kamatai, évenként 420 frt, fordíthatnak. Használatra a könyvtár minden ember előtt nyitva áll, minden hétköznapon. Az olvasók száma évenként 11—12.000; a használt műveké több mint 20.000-re rúg, ezenkívül mintegy 300 kötetnyi kézirat is meg szokott köz kézen fordulni. A könyvtár élén mint főkönyvtárnok egy custos áll, mellette négy segéd működik.

(Tibolth M. *Catalogus Bibliothecae hungaricae Franc. Com. Széchényi*. 9 partt. Sopron 1799—1815. 8°. — *Catalogus Biblioth. hung. nationalis Széchényianae*. Tom. I. suppl. 1. Poson 1803. 8°. — *Index alter libros Biblioth. hung. Széch. regnicol. suppl. I. comprehensos in scientiarum ordines distributos exhibens* U. O. 1803. 8°. — *Catalogus Mstorum Biblioth. nat. hung. Szechenyiano-regnicolaris* 3 Tomi. Sopron 1814. 8°. — *Das ungarische National-Muzeum zu Pesth*. Wien, 1814. 4°. Mátray G. *A m. nemz. Muzeum korszakai*. Pest. 1868. 8°. *Bericht über die Curtius-Handschriften des ungar. Nationalmuseums*, von Michael Ring. Pest, 1873. 4°.)

Egyetem; könyvtára saját épületében van elhelyezve; a híres magyar bibornok-érsek Pázmány Péter alapította egyidejűleg a nagy-szombati főiskolával; 1778-ban Budára, onnan 1784-ben Pestre tétetett át. Alapját a „*bibliotheca academica Societatis Jesu*“ teszi, melyet II. József császár 1772-ben az általa eltörölt zárdák könyvtáraival majdnem kétharmadában megszorított, úgy, hogy némileg a császár e könyvtár második alapítója gyanánt tekinthető. A könyvtárba időfolytán bekebelezett könyv- és kéziratgyűjtemények közül, a Kaprinai- Pray- és Hevenesi-féléken kívül, megemlítendőek: 1796-ban gr. Zichy Miklósnéé; 1821-ben Tumpacher tanáré; 1844-ben Filinger tanáré; 1849-ben a főherceg József nádoré, melyet fia, István főhg. ajándékozott az egyetemnek; 1851-ben Fejér Gy. könyvtárnoké. Jelenleg mintegy 120.000 kötet nyomtatványra s több mint 1600 k. kéziratra, — melyek közt sok középkori magyar és szláv codex található, — becsülik a könyvtár tartalmát. A könyvtár használatára helyben, helyiségei minden hétköznapon nyitva állanak, a könyvek kikölcsönzésére azonban csak az egyetemi tanárok, a tud.

Akadémia tagjai, s kivételképen nevesebb tudósok vannak följegyzítva. Az olvasók száma évenként nem kevesebb 20.000-nél, míg ellenben a kikölesönözött művek alig mennek többre (nem számítva a folyóiratokat) 1000 kötetnél. A legfőbb könyvtári hatóság a magyar kir. helytartó tanács volt; a kezelés vezetése egy igazgatóra (Dr. Horvát Á.) van bízva, ki mellett négy ór és két segédtsizt működik.

(Pray G. Index rariorum libror. Universit. Regiae Budensis. 2 partt. c. suppl. partis I. Budae 1780—81. 8°. — Nyílt levél Sz. P. képviselőhöz a m. kir. tud. egyetemi könyvtár ügyében, T.-tól, Pest, 1868. 8°. Márki J., A m. kir. egyetemi- és városi könyvtár katalógusa. Jog- és államtudományi szak. Magyar, német, latin és francia művek. XV.—XVIII-ik sz. Budán, 1869. 8°.)

A m. tud. Akadémia könyvtára gr. Telekinek köszöni létrejöttét; midőn ugyanis 1826-ban az országgyűlésen magyar tudományos Akadémia alapítása került szőnyegre, s e célra a hazafiak jelentékeny összegeket ajánlottak fel, gróf Teleki József is benyújtott egy alapító oklevelet, melyben a maga- és testvérei, Sámuel, Ádám és László nevében is, kijelenti, hogy atyjuktól öröklött mintegy 30 000 kötetnyi könyvtárakkal járúlnak a tervezett Akadémia alapításához, s hozzá 5000 frtnyi tőkét rendelnek, melynek kamatai a könyvtárnok fizetésére fordítandók. Ezen adományhoz még egy újabb alapítvány jött gr. Teleki József részéről 1852-ben, mely újabb megrendelések jól kiadó forrását nyitotta meg az Akadémia könyvtára előtt. A Telekiek példáját Batthyány Gusztáv és Kázmér grófok követték; amaz 1838-ban mintegy 30.000 kötettel, emez 1839-ben egy kisebb, 2660 kötetnyi gyűjteménnyel gazdagította az Akadémiát. 1849-ben vétel útján jutott a könyvtár a hungaricumokban gazdag, mintegy 5000 kötetből álló Jancsó-féle gyűjtemény birtokába. A könyvek száma jelenleg mintegy 100.000 kötetet tehet, melyek azonban, úgy látszik, még nincsenek teljesen rendezve. A könyvtár helyiségei az Akadémia tagjai- s olyanok számára, kiket a tagok vezetnek be, naponkiut nyitva állanak, kivéve az Akadémia szünidejét.

6. Debreczen.

A ref. fő-iskola könyvtára, a collegium épületében; a tiszántúli Superintendentiához tartozó egyházközségek alapították a reformatio ideje óta, de leginkább a XVIII. század elején kezdett el nagyobbodni, nevezetesen egyes pártfogó patronusok és tanárok

könyvgyűjteményeinek bekebelezése által, kik közül megemlíthetők az 1830—40 közti időkből: Dr. Cseh-Szombaty, Récesy, Dr. Kazinczy S. Lugossy. Az összes könyvtár (könyvek, pamphlet-irodalom, programok stb.), a kevés kéziraton kívül, melylyel bir, 49.000 db. nyomtatványt számlál jelenleg; gyarapítására, egyesek s Debreczen város nyomdájának adományain felül, évenként 900 o. é. frt. fordítatják. Használatára föl vannak jogosítva a tanárok, lelkészek, a város tekintélyesebb polgárai s a felsőbb osztályok növendékei, kiknek kedvéért a könyvtár helyiségei egyszer hetenkint nyitva állanak. Az évenként használt művek száma 500-ra rúg. — A nagy könyvtáron kívül van még ifjúsági könyvtár is, mely mintegy 3000 kötetből áll.

7. D ö m ö l k.

A pátsági könyvtár, a Szt. márton-pannonhalmi fő-apát-ság főfelügyelete alatt.

8. Eger.

Érseki könyvtár; alapítója a XVIII-ik sz. második felében (1770) gróf Eszterházy Károly püspök volt, ki elődei gyűjteményeinek rommaradványait összeszedve az így alapja vetett könyvtárat a mindenfelé szerzett tudós correspondensek segítségével különösen az 1781—84-ik években, tetemesen gyarapította, a művek számát 13.863-ra, 20.724 dbban, szaporítván. Eszterházy utódai közül, a püspöki majd érseki széken, legtöbbet tettek a könyvtár továbbbi emelésére br. Fischer István és Pyrker László. Jelenleg mintegy 35.000 kötetet számlál, közte 250 kéziratot s közel 300 k. incunabulumot.

(Toldi leírása után.)

9. Eperjes.

Városi könyvtár; 1828-ban újra rendezték, a többi közt a Kováts János-féle gyűjteményt foglalja magában.

10. Esztergom.

Érseki könyvtár; állítólag nemcsak tömegére, hanem belbecsére nézve is jelentékeny.

A szt. benedekrendi atyák gymnasiumának két könyvtára: egyik a tanárok- másik a tanulók számára.

11. Győr.

A benedekrendiek gymnasiumának könyvtára.

12. Gyula - Fejérvár.

Batthyány - könyvtár; egy régi kolostori templomban; alapját 1798-ban az utolsó erdélyi püspök gr. Batthyány Ignác könyvgyűjteménye vetette meg, s ugyan ebben az időtájban (1792—98) a bécsi érsek, Migazzy, könyvtárával szaporodott. Jelenleg a legnagyobb részben theologiai műveket tartalmazó könyvtár — melyhez egy ásvány- s egy éremgyűjtemény, meg egy csillagda is hozzá tartozik, — 26.000 kötetet, s e közt sok kéziratot, számlál. További szaporíthatására, nem különben a csillagda fentartására, 30.000 forintnyi alapítvány s némely fekvő javak vannak rendelve. A könyvek használata helyben minden művelt embernek szabad, kikölcsönzésük azonban csak kellő biztosíték mellett történik. A főfelügyelet egy káptalanbeli kanonokra van bízva, kinek czíme: „Canonicus Astronomus et Director Instituti Batthyaniani.“ Ennek egy könyvtárnok van alá rendelve.

(Beke A. Index Msstorum Bibliothecae Batthyán. Dioecesis Transsylvanens. Karlsb. 1871.)

13. Kalocsa.

Érseki könyvtár; állítólag mind nyomtatványokban, mind kéziratokban meglehetősen gazdag.

14. Kassa.

Jog-akadémia; könyvtára nem csak számra nézve sok, hanem különösen a jogi irodalomban becses művekben gazdag.

15. Kolozsvár.

Az unitarius collegiumnak az a híre, hogy gazdag könyvtárral bír.

A Lyceum könyvtára állítólag szinte gazdag és jelentékeny. Közelebbi tudomásunk nincs róla.

Erdélyi nemzeti Múzeum; ennek könyvtára több mint 40.000 kötetből állhat; többi közt a gr. Kemény József drága könyv- és kézirat-hagyatéka gazdagítja, mely az elhunytnak ősi jószágáról, Gerendről, 1857-ben szállítottott Kolozsvárra.

16. Komárom.

A szt. benedekrendiek fel- és al-gymnasiumának könyvtára.

17. Kőszeg.

A benedictinusok gymnasiumának könyvtára.

18. Losonez.

Nyilvános könyvtár; a magyar forradalom idején lángok martalékául esett két könyvtár pótlására közadományokból alapították; több ezer kötetet számlál.

19. Magyar-Óvár.

Gazdasági Akadémia; könyvtárát Albert szász-tescheni herceg alapította; különösen gazdaságtani művekben és útleírásokban gazdag.

(Rodiczky E. Katalog der Bibliothek der k. ung. landwirthsch. Akademie in Ung. Altenb. Ende 1871. 8°.)

20. Maros-Vásárhely.

Teleky-könyvtár; nyilvános; a Teleky palotában; 80—100.000 kötetet számlál, s egy éremgyűjteményt is bír; Széki gr. Teleky S. Erdély egykori kancellárja alapította 1812-ben, s látta el pénzalappal a könyvek további szaporíthatására és könyvtári tisztek fizetésére.

(Bibliotheca Sam. S. R. J. Com. Teleki de Szék. 3 Partt. Vienn. 1796—1811. 8°. és Supplementum, maga a gr. által kiadva.)

A ref. collegium könyvtára állítólag nem fontosság nélküli való, s számos becses darab birtokában van.

21. Meggyes.

Evangelikus gymnasium; könyvtára a reformatio után kevéssel alapított iskolai — s az 1808-ban alapított collegiumi könyvtárból áll, melyek 1817-ben egyesítették egymással. A könyvek száma jelenleg 7—8000; szaporításukra évenként egy pár száz frt. szokott fordíttatni. A használat minden ember számára lehetővé van téve.

(Josephi J. Gründung, Entwicklung und jetziger Stand der Gymnasialbibliothek in Mediasch. Eine Skizze. Progr. des evangel. Gymnasiums A. B zu Mediasch und der damit verbundenen Schulanstalten. Hermanstadt, 1864. 8°.)

22. Nagy-Enyed.

A ref. collegium könyvtára állítólag meglehetősen gazdag, s a többi közt Bethlen gnő gyűjteményét bírja.

23. Nagy-Szeben.

Nemzeti-könyvtár, a Bruckenthal palotában, honnan Bruckenthal-féle könyvtárnak is nevezik; tömegére nézve igen nagy; ott vannak a Schmeizel M., Oltard, és Richelius-féle könyvgyűjtemények.

(Catalogus scriptor., qui res Hungariae, Transsylvan., Valach. Moldav., Croat., Dalmat. vicinarumque regionum illustrant et in Biblioth. M. Schmeizelii asservantur. Hal. 1744. 8°. — Index Bibliothecae res Hungar., Transsylv. vicinarumque provinciær. illustrantis, quam M. Schmeizel instrux., M. G. Agnethler codd. præcipue mss-tis aux., nuper autem Cibiniens Bibliothecae publicae consecrav. Hal. Sax. 1751. 8°.)

24. Nagy-Szombat.

Érseki könyvtár; alapították a XVII-ik században, s azóta folytonosan jelentékenyen gyarapodik.

25. Nagy-Várad.

Jog-akadémia; könyvtára állítólag nem jelentéktelen és sok becseset bír.

26. Pápa.

A benedekrendiek gymnasiumának könyvtára.

*27. Pécs.

Érseki könyvtár (sic, erzbischöfliche Bibl.); alapították 1774-ben; különösen kéziratokban gazdag.

Nyilvános könyvtár; 1770 óta áll fön; a többi közt a Klimo püspök gyűjteményét foglalja magában.

28. Pozsony.

Apponyi-könyvtár; Apponyi Antal gr. alapította családi könyvtár gyanánt; Apponyi György 1825-ben Pozsonyba hozta, külön épületben állította fel, s közhasználatra a városnak ajándékozta. Köteteinek száma állítólag többre rúg 60.000-nél.

(Collectio monumentorum quae in memoriam Biblioth. App. custodita sunt. Poson. 1827. 4°.)

Tudós társaság (?) könyvtára; 1844-ben nyílt meg, s a mint mondják, már akkor 60.000 kötetnyi nyomtatványt és kéziratot számlált.

Evangelikus lyceum; több érdekes kéziratot bír; — a lyceumban 1863 óta fennálló gyorsíró-egylet közel 100 kötetnyi könyvtárral rendelkezik.

Természetvizsgálók egylete; könyvtára ez idő szerint még csak a kezdetben van, nem számít sokkal többet 500 kötetnél; Böckh G. könyvtárnok kezelése alatt azonban jelentékeny gyarapodásra van kilátás.

(Böckh G. Catalog I. der Bibliothek des Vereins f. Naturkunde. Zusammengestellt im Auftrage des Ausschusses. Pressb. 1871. 8°.)

Jog - Akadémia; könyvtára állítólag becses és gazdag, közelebbi értesítést azonban nem vettünk felőle.

Gabelsberger gyors-író-egylet (1865.) mintegy 150 kötetből álló könyvtárral bír.

29. Rosnyó-Bánya.

Gymnasium; könyvtárának alapja a Császár-féle könyvtár, 1808-ban, azóta azonban csekély mértékben szaporodott.

30. Sáros-Patak.

A ref. collegium állítólag 40.000 kötetnyi könyvtárral s benne igen ritka darabokat bír.

31. Soprony.

A benedekrendiek gymnasiumának könyvtára.

Szt. Márton-Pannonhalma.

A fő-apátsági könyvtár, melyhez egy figyelemre méltó érem-gyűjtemény, továbbá ásvány- növény- és régiség-gyűjtemények, nem különben egy képtár csatlakoznak, 1836 óta külön épületben van elhelyezve. Alapítása ideje összeesik a rend alapításának, vagyis jobban mondva, visszaállításának idejével Magyarországon. A kötetek száma, a mintegy 800 db. többnyire újabb keletű kéziratok kivül, 97.600 nyomtatott könyvet tesz; a könyvtár néhány kisebb könyvgyűjteményen s egyesek hagyatékain kivül Frank György apát, Schober János apát (Epicopus Serbiens.), Paintner Mihály Antal, győri kanonok (electus Eppus Noviens.), és Berghoffer Mihály, győri prépost könyvtárait is magában foglalja. A mondott 97.600 kötet közzé nem számítandók azok a könyvek, melyeket a fő-apátságtól függő hat gymnasium: az esztergomi, kőszegi, komáromi, soproni, pápai és győri gymnasiumok, vagy a 21 parochia közt szétesztottak, valamint azok sem, melyek a bakonybéli, dömölki és tihanyi apátságok filialis könyvtáraiban vannak. A könyvtár szaporítása céljából nincs évenként bizonyos pénzösszeg rendelve, azonban tekintettel arra, hogy a könyvtár feladata, módot nyújtani a rend tagjainak maguk kiképezésére, s azon nézetből indulva ki, hogy a mivelődés eszközeinek megszerzésében nem szabad fősvénynek lenni, az irodalmi szükségletet mindenkor kielégítő megrendeléseket tesznek, s évenként átlag 1500 frt., vagy több is, fordítatik a könyvtár céljaira. A minden időben megtekinthető könyvtár használata, mely a rend magán intézménye gyanánt tekintetik, szabály szerint csakis a rend tagjainak van megengedve, kik éven át 4—5000 munkát olvasnak a könyvtár helyiségein kivül. Idegeneknek mindenkor szí-

vesen megengedik a könyvtár megsemmisítését. A rendtől függő gymnasiumok és filialis apátságok könyvtárai a különböző helyeken különböző egyének gondjaira vannak bízva.

32. Tihany.

Apátsági könyvtár.

33. Tóth-Megyér, Nyitra mellett.

Gróf Károlyi-féle könyvtár; több mint 10.000 kötetből, leginkább történeti s földrajzi művekből áll; egy kicsi de válogatott rézmetszet-gyűjteményt is foglal magában.

34. Veszprém.

Kolostori könyvtárak (?); állítólag nemcsak gazdagok, hanem sok értékeset is bírnak. Közlebbi tudomásunk nincs róluk.

35. Zágráb.

Nemzeti Múzeum; tekintélyes nagyságú könyvtára nem régen újra rendbe szedett saját épületében van elhelyezve.

(Leges Bibliothecae Zagrabiensis. év. n. fol.)

Jog-akadémia; könyvtára aránylag nagy tudományos jelentőséggel bír.

36. Zirez.

A kolostornak állítólag gazdag és becses könyvtára van; a kötetek számáról s a könyvtár tartalmáról azonban nem bírunk részletes tudomással.

KÉT XVI. SZÁZADBELI MAGYARORSZÁGI

ZENÉSZETI IRÓ ISMERETLEN MUNKÁI.

Bartalus István kitűnő zenészeti írónk a krakói egyetem könyvtárában tett kutatásai közben szerencsés volt a zene elméletét tárgyaló két munkát fedezni el, melyeknek szerzői magyarok voltak, s a melyeket ekkoráig sem a zenészet irodalmának, sem a magyar irodalomtörténetnek művelői nem ismertek.

Az elsőnek címe a következő:

Epithoma utriusque musicesp racticae. Stephani Monetarii Cremniciani recenter in florentissima Cracovia ad emolumentum plerique harmonicae virtutis tyronibusque exactissime contextum.